

Az ODR egy tagkönyvtár szemszögéből

Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ

A hazai könyvtáraknak állománygyarapítási tevékenységükben évek óta szembe kell nézniük a szerzeményezésre fordítható anyagi erőforrások szűkülésével.

Nálunk, az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központban (OMgK) is évről évre kevesebb pénz jut új dokumentumok beszerzésre. Hathatós támogatás (pályázatok és egyéb támogatás elnyerése) nélkül, önerőből, könyvtárunk nemhogy fejleszteni nem tudná állományát, hanem jelentős nagyságrendű állományleépítésre kényszerülne. Így fennállna a veszélye annak, hogy országos feladatait a jövőben nem tudná kellő színvonalon ellátni.

Az *OMgK-nak* ugyanis – mint a szaktárcához tartozó információs központnak – *feladata az agrárium eredményes szerepvállalásához szükséges információs háttér biztosítása, illetve az infrastrukturális informatikai segítség nyújtása.* A közeledő EU-csatlakozás kapcsán tudniillik egyre inkább felértékelődik az agrárium szerepe.

Érthető módon tehát minden évben – immáron négy alkalommal – örömmel fogadtuk a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) támogató programját, melynek során *ODR-tagkönyvtárként összesen 4,8 millió forintot* fordíthattunk dokumentumvásárlásra (az első évben nyolcszázezer, a következő évben egymillió, majd az elmúlt két évben másfél-másfélmillió forintot).

Az első évben az anyag kiválasztásánál szem előtt tartottuk azt az alapvető követelményt, hogy csak magyar nyelvű, illetve kiadású dokumentumok beszerzésére szorítkozzunk, tekintettel az anyag „kötelempéldányt pótló” szerepére. Ez a törekvés különösen időszerűvé vált akkor, amikor a kötelempéldányok csökkenő száma miatt jóval kevesebb olvasót tudtunk ellátni magyar nyelvű és kiadású szakkönyvvel. Az összeállított (58 féle dokumentumból álló) ismeretanyag szorosan kapcsolódik könyvtárunk gyűjtőköréhez, beleértve az Európai Unióval foglalkozó szakirodalmat is.

Olvasószolgálatunk felmérése szerint az ODR keretében megvásárolt dokumentumokat –szakkönyv, egyetemi és főiskolai tankönyv, kézikönyv, szakszótár, szakenciklopédia, tanulmány, atlasz, valamint egyéb dokumentumtípus – napi munkaeszközként használják a szakemberek, kutatók, egyetemi és főiskolai hallgatók, oktatók, illetve más érdeklődők. Az új dokumentumokkal lehetővé vált állományunk többletpéldányokkal való kiegészítése, s egyben biztosítva volt a kötelempéldányt helyettesítő funkció.

Az ODR második évében az NKÖM programja – megkötés nélkül – bármilyen típusú, illetve nyelvű dokumentum beszerzésére lehetőséget nyújtott. Természetszerűleg figyelembe vettük azt az alapvető követelményt, hogy a megvásárolt dokumentum fő gyűjtőkörünkbe tartozzon. Ennek számbavételével a program keretében elnyert összeget az FSTA-nak (Food Science and Technology Abstracts), a világ legnagyobb élelmiszeripari adatbázisának megvételére fordítottuk. CD-ROM-on az 1969–1999-es kötetek kereshetők könyvtárunkban. Az adatbázisnak akkor 510 ezer rekordja volt. Az adatállomány évente kb. húszezer rekorddal gyarapodik. Az élelmiszertudományok és az élelmiszeripar valamennyi területét átfogja. Az adatbázis ezernyolcszáz, mintegy negyven nyelven megjelenő kiadványt dolgoz fel. Könyvtárunk felmérése szerint az ODR keretében megvásárolt, nem hagyományos dokumentumtípust olvasóink nagy számban használják.

Az OMgK-nak – mint a magyar mezőgazdasági ágazat legteljesebb gyűjteményének – fontos szerzeményezési követelménye – és ez egybeesik az ODR céljával is –, hogy ne csak a hiányzó, valamint a legfrissebb adatokat tartalmazó szakirodalommal gyarapítsa állományát, hanem azokkal a többes példányokkal is, melyek a könyvtárközi dokumentumszolgáltatás igényeinek kielégítésére hivatottak. Ennek a tendenciának az érvényesítése az elmúlt években jelentős mennyiségi és minőségi változásokat eredményezett az állományban, a támogatásnak köszönhetően.

A program során az elmúlt években nemcsak dokumentumvásárlásra, hanem korszerű *technikai eszközök beszerzésére is kaptunk támogatást.* Az elnyert összeg (nyolcszázezer forint) révén három HP Laser Jet nyomtatóval (közülük egy színes nyomtató), valamint egy Panasonic másó-

lógéppel gyarapodott gépparkunk. E korszerű eszközökkel tetszetősebb, olvashatóbb anyagok állíthatók elő, így a használati mutatók is kedvezőbbek.

A támogatás kiaknázását segítették azok az útmutatók, melyeket az ODR-könyvtárak állománybeszerzési, szolgáltatási és nyilvántartási kérdéseinek szabályozására adott ki az NKÖM könyvtári osztálya.

Könyvtárunk – mint az ODR tagja – részt vesz a rendszer közös *lelőhely-nyilvántartásában*, amelybe a megadott szempontok szerint *rendszeresen küldünk adatokat*. Ilyen módon lehetővé válik, hogy nemcsak gyűjteményünk adatbázisából kaphat információt a használó, hanem 56 tagkönyvtár közös adatbázisából is.

A támogatásból vásárolt dokumentumokat feldolgozásuk során – az azonosítás megkönnyítése céljából, illetve a könyvtárközi dokumentumszolgáltatás adatainak nyilvántartására – ODR/1–4. sz. megjelöléssel láttuk el. A sorszám jelzi, hogy az adott dokumentumot melyik (hányadik) évi támogatás révén szereztük be. Ennek segítségével tudtuk megállapítani, hogy az ODR könyvtárközi dokumentumszolgáltatása keretében milyen volt a dokumentumok kihasználtsága, emelkedett-e a hagyományos könyvtárközi kölcsönzések száma, a könyvtárközi másolati szolgáltatás, valamint az egyre nagyobb teret hódító elektronikus dokumentumszolgáltatás.

A felmérés azt mutatta ki, hogy *az ODR nyújtotta állományfejlesztéssel (a dokumentumok számának emelésével, illetve körének bővítésével, a nem hagyományos dokumentumtípus bekapcsolásával), valamint a korszerű technikai eszközök bevonásával számottevő módon emelkedett az információigénylések száma*. Amíg 1998-ban 1075 és 2000-ben 1618, addig 2001-ben már 3014 dokumentumot szolgáltatunk más könyvtáraknak. A változás nemcsak pozitív irányú, de gyorsuló mértékben növekvő is. Amíg négy év alatt megközelítőleg háromszorosára nőtt az átadott dokumentumok száma, az utolsó évben a tendencia tovább erősödött, és egyetlen év alatt megduplázódott az elküldött művek mennyisége. A legnagyobb változás a másolatszolgáltatásban történt, ebben különösen fontos szerepe volt az ODR-támogatásból beszerzett technikai eszközök használhatóságának.

Ahhoz, hogy ezen a területen még nagyobb legyen az áttörés, nagyon fontosnak tartom az

ODR népszerűsítését, többek között a Könyvtári Levelező /lap jelen rovatát. Ez széles körben nyújt lehetőséget a rendszer és a szolgáltatások megismerésére.

Összefoglalásul csupán hangsúlyozni szeretném azt a tényt, hogy az ODR, miközben hozzájárul egy-egy könyvtár állományának fejlesztéséhez és felszereltségének korszerűsítéséhez, fő célként azt teszi elérhetővé, hogy minden használó a rendszer egészének haszonélvezője lehessen. Könyvtárunk szívesen vesz részt ennek a célkitűzésnek a megvalósításában.

Könyvtárunk elérhetősége:

Webcím: www.omgk.hu

Cím: 1012 Budapest, Attila út 93.

Postacím: 1253 Budapest, Pf. 15

Telefon: (1) 489-4900

Fax: (1) 489-4939

E-mail: miltenyi@amon.omgk.hu

Nyitva tartás:

hétfőtől péntekig (kedd kivételével)

9-től 16.30-ig,

kedden 9-től 19 óráig.

Miltényi Szilárdné

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Könyvtára

A Zeneakadémia 1875. évi megalapításával egy időben alapozták meg Liszt Ferenc és egyes zeneműkiadók ajándékaiból a gyűjteményt is, amelyről pontosabb adataink csak az évkönyvek kiadásától, 1882-től vannak.

1879-ben kapott a Zeneakadémia önálló épületet, ahol 1907-ig működött. Itt nyílt mód a könyvtári állomány módszeres fejlesztésére. 1880-ban már négyezer zenemű és száznyolcvan könyv volt a könyvtárban. Az ekkori alapszabály szerint „a könyv- és zeneműtárat csak a tanintézet tisztviselői, tanárai, rendes növendékei használhatják”. Ekkor készült el az első könyv alakban megjelent katalógus, amely ezeregyszáz kötetet tartalmazott. 1886-ban hunyt el Liszt Ferenc, aki egész budapesti hagyatékát végrendeletileg a Zeneakadémiára hagyta, egyebek mellett több mint háromezer zeneművet és kétszáz könyvet. Ez a hagyaték ma az egyetem Liszt Múzeumában található. 1890-ben készült